

ТРИЗЕНЬНИК REVUE HEBDOMADAIRE. **TRIDEN**^o
UKRAINIENNE

Число 7 (163), рік вид. V.

10 лютого 1929 р.

Ціна 2 фр. (Prix 2 fr.)

Париж, неділя, 10 лютого 1929 року.

У большевицьких газетах знову істерика. Доволі виписати заголовки з одного тільки числа. Ось, наприклад, виписуємо з «Пролетарської Правди» ч. 17 з 20 січня с. р.: «Імперіялісти готують напад на Радянську Україну», «Англія і Франція підштовхують своїх васалів — Польщу й Румунію», «Організація петлюрівських банд у Польщі», «Протирадянські готування в Польщі», «Нова подорож ген. Лерона до Варшави», «Протирадянські плани англійсько-французького імперіялізму», «Польсько-румунська воєнна змова», «Петлюрівські гандлярі», «План Черчіля». Чи не забагато, та ще як на одне число?

А що вже під тими заголовками понаписувано! І все найпевніші і все найстрашніші відомості. Наведемо кільки виписок на зразок. Звісно, звістки з «перводжерела» і подаються звичайним «найпростішим» шляхом: «Прол. Правда» в К и ї в і містить телеграму з Б е р л і н а, що надруковано в німецькій місцевій газеті допис з Б у к а р е ш т у, який говорить про те, що діється у В а р ш а в і. Звичайно, при такій «безпосередній» передачі новин, яка недалеко одбігда від улюбленої дитьми гри «в плітки», не дивно, що читачам на Україні подаються такі відомості: «За словами кореспондента, в Польщі організовано надри для 6-х українських дивізій, під начальством генералів Безручка, Сальського й Озеди». А «дипломатичний кореспондент англійського органу лівих кіл англійського робітничого руху» — «Сендей Уоркер», так той простісенько вже й викрив «протирадянську змову англійсько-французького імперіялізму та його васалів — Польщі й Румунії». Він і подробиці подає, одзначаючи «зазіхання польського імперіялізму на Радянську Україну та діяльність петлюрівців у Поль-

ші, де польські офіцери допомагають їм утворювати військові частини». Присвятивши кілька теплих слів, як то годиться, «Лівицькому та його приятелям», меткий кореспондент ділиться із своїми читачами найбільшим своїм одкриттям: «Констатуючи, що це збільшує загрозу війни, він наводить протирадянський план англійсько-французького імперіялізму, чи, так-би мовити, «план Черчіля» (англійський міністр фінансів, «герой» інтервенції в Радянських республіках). За цим планом, польське й румунське військо, з допомогою повстанців-селян та з підтримкою англійсько-французької ескадри на Чорному морі, має вдертися на Україну, загарбати Київ, Дніпрову долину й звідти пройти до Донбасу»...

«Крім цього, «план Черчіля» передбачає авіо-атаку на кавказькі нафтові райони»...

От же бачимо все, як по нотах, розписано. Мовляв, тільки одне ще: «імперіялісти ще не вирішили, к о л и це зробити». Що й казати страшно! Особливо оцей «генерал Озеда» та «план Черчіля», яким той вважав за потрібне ласкаво поділитися з комуністичним газетярем.

Автори совітські дуже добре знають, що все це з пальця виссано, що всі ці «дивізії» й «плани» існують тільки в хворій уяві їхній, а проте товчуть своє і плетуть, плетуть без краю й без кінця.

Нащо? З одного боку тими вигаданими небезпеками та страхами вони намагаються підняти настрій у себе в середині, щоб хоч якось замастити ті шпари та щілини, що де-далі то глибше й глибше проступають на колись одноцільному тілі пануючої партії. Роблять це вони далі на те, щоб тими вигадками виправдати й прикрити свої власні військові підготування та загрозою «єдиній-неділимій» розворушити оте «русское национальное сознание», за яким так побивається російські публіцисти на еміграції і до якого вдаються що-разу московські самодержці тільки на саму згадку про конфлікт із Заходом.

Далі, їм треба переконати своїх спільників серед європейського пролетаріату, що існуванню совітів справді таки загрожує небезпека із Заходу. Такими способами хочать вони підбити західних комуністів підсилити розкладову роботу в своїх державах, щоб не дозволити їм в той чи інший спосіб виступати проти Москви.

І з тим подекуди агентам 3-го Інтернаціоналу щастить. Взяти хоч би «конференцію робітниць Паризького району», яка у своїй відозві запевняє Москву:

— «Наша конференція підкреслює, що капіталісти готують війну. скеровану проти вас. І ось, товариші, ми запевняємо вас, що ми цієї війни не допустимо. Ми зуміємо мобілізувати на боротьбу проти не-

безпеки війни всю масу експлоатованих робітників та робітниць». («Пр. Пр.», ч. 17. з 20. І. 29 р.).

З тим поки-що щастить. Та не пощастить їм подолати ті проти-московські настрої і визвольні прямування, отой «національний шовінізм», які де-далі сильніше й сильніше прокидаються в народніх масах на Україні і все більше зростають на силі.

От де реальна загроза московському пануванню на Україні.

Своєрідна криза комуністичної партії.

Поруч і одночасно з ріжними загально-державними кризами, ухилами, черговими бойовими завданнями пленум ЦК і конференції комуністичної партії в кінці минулого року займалися питаннями чисто партійними. Особливу ж увагу було звернуто на персональний склад партії, на його збільшення в числі та поліпшення в якості. В сучасному складі партії не все благополучно; багацько партійників одверто себе скомпромітували, розклалися, «збюрократили», розбогатіли. Особливо помічається підупад партійної якості серед службовців і на селі. Серед перших панує перевага елементів старого «чиновництва». «Бюрократизм, — як висловився Молотов («Комуніст» з 5. XII. 1928), — далі підриває роботу держорганів». На селі серед партійців є значний відсоток заможних селян: «в багатьох районах — як свідчить Молотов, — цей відсоток — вищий, ніж серед цілого селянського населення». Де-яка частина комуністів на селі встигла зблизитися з «глитайньою» і є зовсім чужа партії. В колгоспах бере участь тільки 4% комуністів. «Отже теперішні кадри партії на селі, — каже Молотов, — не можуть бути передовим елементом» (там же). Такий невідрадний стан партійного складу примусив пленум ЦК партії прийняти постанову про генеральну чистку партії від елементів, що «примазалися, розклалися й збюрократили» (там же).

Треба сподіватися, що генеральна чистка партії значно зменшить її кадри. Це зменшення разом з потребою нормального зросту партії вимагає заходів що-до підшукування нових кадрів. Коли б справа йшла лише про збільшення числа членів партії, то це не так вже й трудно було б здійснити, хоч би, скажемо, за рахунок службовців, робітників, комсомольців, незаможників і ин. груп населення, які вже й тепер знаходяться в більшій чи меншій залежності від уряду, а значить і від партії, та повинні і мусять в силу своєї матеріяльної залежності віддавати послух правлячій партії. Таких примусово послушних груп і осіб большевицький режим утворив мільйони і в цьому відношенню жадних труднощів і жадної небезпеки для збільшення кадрів партії не може бути.

Але числове збільшення партійців мало турбує провідників комунізму. Перед ними стоїть важливіше завдання: збільшуючи партію

кількістю, вони бажають поліпшити її і якістю. Вони хотять «поповнення партії», підняття якості її членів хоч на ту ступінь, на якій вона була за часів воєнничого комунізму. «Поповнення партії, — заявив т. Молотов, — треба взяти з дійсних передових елементів робітництва, що є найздатніші до відсічі дрібно-буржуазним ідейним змаганням, до захисту дійсно інтернаціоналістичних позицій». («Комуніст» з 5. XII. 1928).

Отут і насовується своєрідна криза. ЦК партії ухвалив перевести поповнення партії, так, щоб не пізніше 1930 року в партії було більше 50% робітників такої якості, як то зазначив Молотов, себ-то треба, як підрахував Молотов, знайти не менше, як 300-350 тис. таких робітників. Але де їх взяти — «цих передових елементів робітництва?». «Протягом війни та революції склад робітничого класу помітно змінився, — песимістично зазначає Молотов, — з пролетарських мас вибули сотні і сотні тисяч передових пролетарів». «З другого боку, склад робітництва поповнився малосвідомими кадрами, що порівнюють недавно вийшли з села, а частково до цього складу увійшли й просто чужі робітничий клас соціальні елементи». На партконференції Маріупольського заводу зазначено, напр., що «правий ухил» гніздиться як раз серед «молодих партійців» та новоприйнятих кандидатів і особливо виявляється в жибному тлумаченню питань, що стосуються до села («Комуніст» з 29. XI. 28 р.). Отже провідники комунізму самі признають, що поповнити партійні кадри передовими активними борцями з лав робітничої класи їм не вдасться, бо таких борців вже не існує серед робітництва. Час минає, а з ним міняється безупинно все на світі. Для большевиків потрібні, і це цілком природно в умовах совітського раю, постійні кадри революційно загартованих борців, людей, які не лише нагородовані агітаційними промовами і літературою, але які підготовані до революційної діяльності попереднім дореволюційним режимом неволі, утисків, поліційних переслідувань, які загартовані в боротьбі, страйках і революційних виступах проти уряду і влади. Час минув вже не малий — 10-12 років і більше. Проїшла революція, «пролетаріят» переміг і настановив свою «робітничеселянську владу» комуністичну. Всі фабрики й заводи націоналізовано і передано пролетарській владі, тоб-то тим же робітникам. Тепер вони працюють на державу, на «свою пролетарську» державу, отже не може бути й мови ні про страйки економічні, ні про демонстрації політичні. Старі робітники-революціонери, «дійсні, правдиві большевики», — як казав Риков, — або загинули під час революції і громадської війни, або перемерли, або постаріли, або ж «примазалися», перейшли на командні хлібні, спокійні місця у своїй державі. «Старопризивні» партійці невинно і неперестанно кидають партійні лави і вернути їх ніхто вже не може, замінити їх іншими, подібними борцями — теж не можна, бо де їх взяти? Обставини і умови змінилися, революційної школи старих часів немає і немає де готовити нових борців. Молодь росте вже в інших умовах; ще пройде кілька років і молоде покоління лише з книжок довідається про страшні часи царського режиму.

війни, революції. Скільки б не міняли большевики плани шкільного навчання, скільки б не напихали дітей марксизмом і революційними ідеями, але така наука не виховає революційних борців, аж поки не настане нова революція. На комуністичну партію дійсно насовується найбільш небезпечна з усіх криз — криза виродження, анемії і врешті смерти або еволюції, що є для комунізму тією ж смертю.

Що ця криза є смертельною для комунізму і загрожуючою вже тепер, видно з того, що вона веде в першу чергу до розпаду комуністичної червоної армії, цієї єдиної реальної сили, якою тримається ще в країні большевицька влада. На конференціях військових округ, наприклад, Київської, в грудні минулого року, політком і командир (Бубнов і Блюхер, а почасти і сам Ворошилов) багато нарікали на те, що нове поповнення армії, призивники 1905 і 1906 років, хоч і підготовлені «політично», але зросли вони вже в інших зовсім умовах (під час революції 1917-1920 років їм було по 11-12 років), зовсім не знають, що «таке капіталістичне і поміщицьке визискування», про яке дізнаються лише з оповідань та почасти з книжок. «Приходять, — сказав Блюхер, — молоді сільські парубки з релігійним туманом». Мало того, приходять призивники, які тримають міцний зв'язок з селом, а «торік і поточного року, — як зазначив т. Бубнов (Комуніст з 22. XII), — село впливало на казарми і робило наступ на нас: листи, що надходили з села, формували політичні настрої красноармейців». Була велика надія на комсомольців, які, здавалося, зможуть у всьому заступити старих досвідчених революційних борців, але ця надія завела. Як зазначив у своїй промові Бубнов, «комсомол ще не є зразком у тій мірі, в якій ми цього від нього вимагаємо. З погляду дисципліни то-що, комсомол не виділяється із загальної маси червоноармійців... має ще хибки — незасвоєння програми комсомольської освіти і рішень XV з'їзду партії». Поруч х цими фактами відмічають і те, що «що року до армії вливаються молоді червоноармійці, що зросли та виховалися в українській культурі. Вони ставлять до командира відповідні вимоги і, коли командир не досить підготований, то це звісно може привести до розриву». («Комуніст» з 23. XII. 28 р.). Провідники партії розуміють небезпеку, яка загрожує також і червоній армії, але, не маючи можливості одвести цю загрозу чимсь реальним, вони всю надію покладають на агітацію: «потрібно розвинути агітацію серед червоної армії насамперед наступального духу та большевицького запалу в боротьбі» («Комуніст» з 24. XII. 28 р.). Знамените признание: дійсно, як серед робітництва бракує революційної школи і загартованості, так червоній армії бракує «наступального духу», а тим і другим бракує «большевицького запалу», якого жадною агітацією та політграмотою не створити ніколи.

Отже, як бачимо, комуністичній партії і її владі загрожує страшна смертельна криза, відвернути яку партія не має сили й змоги. Але, «птопаючий і за соломинку хапається», як то кажуть, — і так і большевики. Вони вже відчули цю небезпеку, вони вже метушаться, міркують, радяться; вигадують різні способи боротьби проти неминучої

загибелі. Вже протягом кількох років без перестанку вони кричать про війну, про напад, що готують проти них держави Європи вкупі з еміграцією; вони фабрикують за кордоном різні плітки, пишуть та друкують листи «українських міністрів», щоби потім цитувати їх на різних конференціях. Вони вигадують різні сенсаційні процеси, як от Шахтинський, різні «ухили», різні ударні завдання. Вони нацьковують місто на село, робітників на селян, вони провокують селянство, запроваджують на село розклад, ворожнечу, терор, і радо потираючи руки, іменують це «класовою боротьбою на селі». Цими ганебними способами вони думають підняти революційний дух в масах, большевицький запал у робітників, «наступальний дух» в червоній армії. Що з того вийде, побачимо. Недовго вже ждати.

А. Я.

Сорок ступнів.

Зараз на Україні наступила нова пора. Це пора активного спротиву самого населення совітській владі. Ця стадія боротьби українського народу проти насильників позначається двома факторами — ослабленням влади, як такої, на Україні і посиленням живих елементів населення, що, пристосувавшись до місцевих умов та вичивши хиби їх, використовує всі можливості, аби перемогти і покласти кінець владі зайдів.

Совітська преса, яка до цього часу проходила мовчки повз всі факти спротиву місцевого населення проти влади, сьогодні перемінила тактику: вона сьогодні кричить на гвалт, нотуючи всі факти бойкотування розпоряджень і наказів влади, антисовітського терору, вбивства, напади то-що. Ще вчора вона тільки констатувала це все, а тепер вже просто захлинається, і не від обурення, а від передчуття небезпеки, що совітській владі настає «жарко», що ґрунт хитається під ногами, що влада лишається самотньою перед страшним майбутнім.

Мусимо пояснити трохи фразеологію совітської преси що-до терміну «куркуль». Раніше це слово означало всякого більшого меншого маючого господаря, навіть самого маленького, тепер же всякого, інтереси якого йдуть всупереч ідеям і стремлінням влади совітської. Тому-то і з'явилося цих «куркулів» дуже багато на Україні, особливо за останній час, і тому-то совітам дуже легко накласти цю назву на кожного, хто противиться ненависній йому владі.

Останні місяці совітська преса розцвілася всякими звітками з місць про активний спротив куркулів та про їхню уперту боротьбу з усталеним порядком річей. Не будемо цитувати цих звісток, бо шкода місця, але для ілюстрації наведемо лише заголовки дописів з різних частин України, дописів, що напр. були уміщені в о д н о м у т і л ь к и номері «Комуніста» з 14. XI м. р. Ось вони: «Розперезалася куркульня», «Голова ради — куркульський підлиза», «Куркуль на

шляху одвертого терору», «Глитаї готуються до виборів», «Семигірря під куркульським чоботом», «Куркульські пісні через партійний рупор» і т. д. і т. д. Одно слово, куркуль — це синтез всього ворожого совітській владі. І подібних букетів совітської газетярської творчости ми могли б набрати скільки завгодно. Та не про це ходить. Нам ходить про констатування зазначених вище факторів — послаблення впливу влади і посилення odporної сили населення.

Не будемо голословними, а звернімося до самих джерел, до совітської преси, в якій устами більших чи менших постійників совітських находимо докази поставленого діагнозу.

Ось напр., Київський Окрвиконком, вітаючи III окружний з'їзд профспілок, між иншим, прорікає:

«Труднощі ці є, насамперед труднощі зростання, а класова боротьба є наслідком рішучого наступу пролетаріяту, під керівництвом компартії, на непмансько-куркульські елементи міста і села. Труднощі і опір куркулів та непманів викликають серед де-яких відсталих груп робітництва зневіру й занепадництво, а через те і вагання щодо правдивости лінії компартії на індустріалізацію, колективізацію й рішучу боротьбу з приватно-капіталістичними елементами» («Пр. Пр.» ч. 268 з 18. XI м. р.).

Не будемо сперечатися з авторами цього привітання про те, чи то є «труднощі» зростання, чи навпаки «труднощі» — зневіри й занепадництва, як вони самі кажуть. Факт є занадто очевидним, що «труднощі ці є». В тій же газеті якийсь дописувач С. Щ. в статті «Викорінюймо бур'ян» пише, що «куркульство заворушилося» і показує, що ховається за стриманно-обережним тоном відозви Окрвиконкому. Він говорить:

«Як гадюка воно чіпляється за всілякі ускладнення нашого життя. Старими випробованими методами воно робить спроби захопити окремі сільради, розкласти окремі ланки нашого апарату...» (ibidem).

Далі передовик «Комуніста» з ч. 269 з 20. XI м. р., пишучи ще перед виборами, мусить також признати, що

«...ми маємо, як безперечний факт і піднесення активності куркуля, спекулянта, непмана, що рішуче боряться за кожен п'ядь одвойованих у них позицій в економіці, проги кожного кроку, скерованого на посилення пролетарського керівництва в нашому державному апараті, в кооперативних організаціях, посилення наших позицій на культурному фронті, зокрема в культурно-національному будівництві в умовах України, запекло боряться на ідеологічному фронті, використовуючи старий випробований спосіб, як копівщина, релігійний дурман, що пристосовуючися до умов радянської дійсности підступно намагається організувати з цього краю опір пролетарській диктатурі.

«Ця політична активність класового ворога, що її ознаками, її проявами є не лише пасивний, але активний чин, як робота куркульсько-спекулянтських елементів на

хлібному ринкові, убивства незаможників, сількорів, окремих радянських працівників і т. и. свідчить, що під час наступних перевиборів до рад, ми безперечно будемо мати навколо виборів велику активність і класового ворога».

Як видно, вже у передовика температура трохи підвищена. І цілком зрозуміло. Досить переглянути до цього кілька дописів з совітських газет, щоби уявити собі не турботу, а правдиву небезпеку втрати «командних висот». Напр., далі — візьмемо передовицю «Пр. Пр.» ч. 265 з 15. XI. м. р.

«Останніми часами досить часті стали терористичні випадки, до яких удаються куркулі, як от убивства громадян, робітників, підпали, розправа з сількорами...»

«...і коли до цих фактів додати, що куркулі активно перешкоджають нашій хлібозаготівлі, що вони рішуче боряться з усіма заходами радянської влади, що мають сприяти зміцненню робітничо-селянської держави взагалі і добробуту незаможницьких та середняцьких мас зокрема, то зрозуміло, якої ваги набірає боротьба з куркульством».

І перед лицем цієї небезпеки, перед фактом посилення активного спротиву населення комуністичній владі на всіх фронтах, натиск на адміністративний апарат, спротив хлібозаготівлям, ставлення перешкод владі в економічному житті, впливи навіть в армії, як признався Сабодаш на журавлівській партконференції, («куркуль намагається провести свої впливи на червоноармійські маси» — «Комун.» ч. 267 з 17. XI м. р.), — то дійсно температура може підвищитися.

І справді, як можна не хвилюватися, коли в таких умовах, як признається один із дописувачів «Пр. Пр.» ч. 266 з 16. XI м. р.,

«при тій боротьбі і рішучім наступі, що тепер проти нас провадить куркуль, вітуючи серед середняків не давати хліба державі, треба сказати, що наш партійний і кооперативний апарат у своїй агітації не робить абсолютно нічого».

Ця несила влади набірає характеру масовості. Напр. у Макарівському районі

«взагалі на боротьбу з куркулями РВК не звертає ніякої уваги, а райземвідділові можна навіть закинути сприяння куркулям... по багатьох кооперативах засіли куркулі, колишні сгрупувці, петлюрівці...» («Пр. Пр.» с. 262 з 11. XI. м. р.)

І ця несила вже стає очевидною і для самих можновладців, вони її мусять признати, вони не можуть закривати те банкрутство, що потерпіли.

В кінці листопада в Києві відбулася конференція культробітників, що мусяли зайнятися «питанням ідеологічної боротьби». Наведемо кілька уривків з справоздань цієї конференції, яка показує повну убогість крикливих «досягнень» та повне безсилля не тільки фактичне

влади, але й тих ідеологічних засад, які досі підтримували і живили комуністичних працівників.

Один з промовців Демченко відзначив, що

«в нас на фронті культурного будівництва не все гаразд. Нам до того бракує комуністичних сил, які б давали опір впливам ворожих елементів...». («Пр. Пр.» ч. 272).

«наші вороги досить ретельно готують свій наступ на ідеологічному фронті».

«у нас і досі нема точного розмежування пролетарської культури від буржуазної».

«з усіх боків нас обстрілюють чужі, ідеологічно ворожі, дрібно буржуазні сили...»

Другий промовець Баран говорить більше:

«У нас мало масових культробітників, наша агітація часом казюнна. У пресі агітацію організовано не досить. Політосвітню роботу провадиться мляво...»

Видно, що машина совітська не тільки дає перебої, але починає приставати, і трудно знайти способи привести її до прискороного руху, коли, як каже той же Баран

«на тисячу наукових робітників є лише 10 відс комуністів».

З таким активом малим по кількості, а згнілим в корні, розбещеним і зіпсованим по якості, — марні надії для оптимізму. І справді яка майбутність чекає культробітників, коли їм доводиться працювати в тих умовах, які так добре схарактеризовані Щулаком на тій же нараді, як він говорив про совітську літературу. Він каже:

«Треба загострити увагу на негативних явищах. Чим вони характерні? По-перше, дальшим розвитком занепадництва, по-друге, проявами нездорового еротизму, аж до порнографії, по-третє, тенденція формування конструктивної художньої концепції, що відбиває програму наступу куркулів і розкладу індустріального міста».

себ-то — програм цілком протилежний ідеології компартії. Ось те, що має комуністична влада на Україні, як актив.

І якими смішними і недоречними, блідими і безпомічними виглядають поради, рекомендації й директиви про те, щоби «зробити чистку радянського й господарського апарату й позбавити його від ворожого радянській владі елементу», як радив тов. Старосельцев на партконференції Івано-Лісогорського району.

Ствердження устами одповідальних чинників комуністичних факту існування не тільки «пасивного, але активного чину» ворожих совітській владі елементів, що є для них самих «безперечним фактом», — це є ствердження власного безсилля, власного банкрутства, власного природного виродження. «Дальший розвиток занепадництва», як каже

Щупак, та зневіри «у правдивість лінії компартії», — це є той мікроб, що смертельно захопив увесь комуністичний організм.

Наступає період ганґрени, врятуватися від якої вже годі. На те немає ні сил, ні ліків, ні можливостей, ні надій.

Які-будь паліятивні міри, навіть відновлення часів «військового комунізму» — вже не допоможуть оправитися від цього безсилля. І тому підвищена температура совітських газетярів зрозуміла. Тільки при високій температурі людині можуть ввижатися всякі страхи, як «інтервенція», «напади на СССР», та різні привиди зловіші і прикрі, якими зарита сучасна совітська преса.

Комуністична влада на Україні — хвора, її температура доходить до 40 ступнів, трагічний кінець висувається сам на обрії із їхніх же слів.

А в цьому кінці заграє рішучу роль українське населення.

М. Ковальській.

Факти й цифри.

I.

— На терор окунантів свідоме селянство відповідає терором. — За останні місяці минулого року в одній лише часописі «Комуніст» подано випадки терористичних актів в таких місцевостях:

— Могилів. с. Юрковка. Забито члена сельради і поранено 2-х товаришів (11. XI).

— Умань. В с. Небалівцях протягом 2-х тижнів спалено 24 господарства незаможників, що приймали участь у хлібозаготовлі. (12. XI).

— Балта. В Окнянському районі побито голову сельради за оподаткування. В Андріївському районі поранено голову сельради.

— Київ. В с. Володиці вбито активіста Малого; в с. Вільшанах спалено клубу в секретаря сельради.

— Чернігівщина. В с. Пархомові силою припинили роботу землемірів. В с. Савині розбили колектив, члени розбіглися; в с. Чернині і в с. Жовець жінки припинили землемірні роботи; в с. Киянці спалено врожай членів Т-ва спільної обробки землі; в с. Великах підпалено хату активної селянки; в с. Лукашівці вбито голову сельради; в с. Середнійці вбито голову сельради; в с. Кархівці поранено голову сельради; в с. Черниш вбито активіста, голову комнезаму; в с. Даличах вбито голову сельради. Підпали хат голів і секретарів сельрад та колективів сталися в с. с. Дроздовцях, Церковщині, Павлові, Березному, Козерогах. (14. XI).

— Київ. В Старій Синяві спалено колективну цегельню, хліб і громадські будинки.

— Сталіно. В с. Олександрівці, Авдіївського району стріляно у вікно голови сельради і підпалено хату її повітку за підвищення сільського податку. (15. XI).

— Харьків. В с. Захар'івці підпалили господарство комуни «Червона Зоря».

— Вінниця. В с. Кропивній зроблено замах на незаможника активіста. В с. Рахнах за одну ніч—7 підпалів. На Могилівщині обстріляли засідання робіткому і забили агітатора, а двох поранили. (20. XI).

— Кремєнчуг. В с. Ганнівці погрожують підпалами, глузують з активних робітників.

— О д е с а. В Грос-Цібентаальському районі побили вчителя активіста. (18. XI).

— Х а р ь к і в. Протягом кількох місяців було 12 випадків терору; за останні тижні забито 3-х активістів.

— К и ї в. В с. Валках пострілом через вікно забиго голову сельради (21. XI).

— О д е с а. В с. Кубанці протягом ночі були зірвані всі плакати, гафта та інструкції на перевиборах; в с. Кам'яному Логові тяжко поранено голову Т-ва взаємодопомоги.

— С т а л і н о. Підпалили олійню в комуні «Наш шлях». В Старо-Бішівському районі підпалено артіль «Культура». (15 тисяч збитків).

— К и ї в. В с. Гострій Могилі забито селькора. (24. XI).

— Л у г а н с ь к и й р а й о н. В с. Іванівці вбито сільського активіста. В с. Богородицькому побили незаможника і голову сельради.

— А р т е м' і в с ь к е. В с. Балбасівці спалено будинок голови кооперативу і стріляли в уповноваженого по заготівлі хліба (24. XI).

— К и ї в. В с. Ярославці пострілом через вікно вбито члена сельради

— Б е р д и ч і в. В с. Блажівці спалено господарство селькора. (25. XI).

— М а р і у п і л ь. В с. Старо-Петровському побили члена сельради.

— В К а х о в с ь к о м у р а й о н і в б и л и к о м с о м о л ь ц я і п о б и л и н е з а м о ж н и к і в. (27. XI).

— Х а р ь к і в. Пестрілі через вікно або з темного кутка в спину — нерідке явище. За останні 2 тижні в с. Козіївці забито голову КНС, в с. Каплунівці пострілом через вікно забито уповноваженого, в с. Валковій — міліціонера, в с. Качанівці підпалили хати всіх працівників, зірвали землетрункування.

— К у п' я н с ь к. В с. Миловатці через вікно поранено члена сельради — активну незаможницю. (28. XI).

— О д е с а. В с. Мичевцях вирізали язика коням громадського працівника Розенбарського. (30. XI).

— П о л т а в а. На хут. Коліньках пострілом у вікно поранено брата селькора активіста.

— С у м и. В с. Конрадівці спалено будинки секретаря сельради.

— М а р і у п і л ь. В с. Петрушівці пострілом через вікно забито комсомольця, що закликав до боротьби з антирадянськими елементами села. (30. XI).

— В л н н и ц я. В с. Нижні Кропивна забито активну біднячку, члена сельради, що доносила на куркулів.

* * *

— Б о р о т ь б а в е д е т ь с я і н и ш и м и з а с о б а м и : о р г а н і з а ц і ю , а г і т а ц і ю с е р е д б і д н я к і в і н е з а м о ж н і х , а т а к о ж к р и т и к о ю в л а д и .

На партійній конференції Журавського району на Харківщині зазначено, що «куркулі ведуть агітацію серед красноармійців, посилаючи їм «брехливі» (?) листи із сел». А на Сумщині «куркулі читають біднякам різні книги про війну, про політику і доводять, що комуністична партія хоче всіх трудящих привести до панщини». Закликають не вибрати комуністів. («Ком.» з 17. XI).

На зборах перевиборів бюро партосередку в с. Гололівці (Херсонщина) тов. Данець так відповів представникові районного бюро: «У місті — вся культура, всі сили, все, а селянам немає нічого. Ви — с е л я н с ь к і н а ш і й н и к и , в и з а к р и в а е т е н а м р о т а й н е д а е т е п р о ц е г о в о р и т и , а с а м і ж е н е т е с я з а в е л и к и м и у т р и м а н ь я м , з а х и щ а е т е т і л ь к и с в о ю ш к у р у . С е л я н и н — п р а в и й , к о л и б е р е з а х л і б н ю к а р б о в а ц я , б о в с е к о ш т у є д о р о г о . П р е д с т а в н и к и п а р т і ї х о т я т , щ о б м и в и с т у п а л и , к о л и ї м х о ч е т ь с я , а я к в и с т у п и й ш п р о т и , т о з а р а з т о б і г о в о р я т ь п р о п р а в и й к у р к у л ь с ь к и й у х і л . . » («Комун.» ч. 29. XI).

-- Не по закону. Куркулі домагаються виборчих прав, домагаються організувати, вперто, настирливо. Наскільки в цьому відношенні піднялася правосвідомість селянства, видно з таких фактів: В Кременчузькому окрузі «куркулі» подають до округового виборчого комітету такі заяви: «Сподіваюся, що мене позбавлять виборчих прав, проте прошу мати на увазі, що це не по закону».

— «Економічні підйоми». В передовиці «Комуніста» з 16. XII, присвяченій агітації за хлібозаготовлі, подаються такі аргументи: «Хліб є в країні. На приватному ринку процвітає спекуляція. Всі млини на Україні без перестанку день і ніч працюють, перемелюючи зерно на борошно...

«Ціни на хліб, встановлені радянською владою, вигідні для незаможнік і середняків, бо вищі ціни на хліб сиричилися би підвищення цін на фабрично-заводські вибори, зокрема на сільсько-господарські машини.

«Надто мляво використовуються «ті економічні підйоми», що ми маємо в своєму розпорядженні для посилення викидання хліба на ринок: збирання страховок, збір сільсько-господарського кредиту, кооперативних паїв, селське-господарського податку і т. и.».

Ці «економічні підйоми» колись звалися просто «податковим пресом». А справжній економічний спосіб зняття тягнень хліба ось в якому стані:

«Союзний Наркомторг зменшує для України доставку краму. Бавовняних товарів недовезено 96 вагонів, взуття зменшено на грудень на 17%, махори дадуть менше на 30%, мила на 43%». («Комун.» з 18. XII).

Після цього зрозуміло, чому селяне хліба не дають і чому вони, щоб не дати його, перемелюють на борошно, бо... поки що влада вимагає тільки х.

На могилу любого товариша — вірного сина України.

(Пам'яті О. М. Чуба).

Минають роки за роками. Рідшають наші ряди. Невблагана смерть збирає криваву данину за світлий порив, що порвав молодь селянську у вир визвольної боротьби за волю батьківщини --- України.

Ще один невідомий герой відійшов од нас на вічний спокій.

11 Листопаду 1928 року помер на сухоти в колінській лікарні студент Української Господарської Академії О л е к с а н д е р М и к о л а є в и ч Ч у б.

Тяжко ховати людину, а ще тяжче ховати молодого, повного сил сина України.

Небійчик народився 20. IX. 1898 р. в селянській сім'ї в м. Ярьськи Миргородського повіту на Полтавщині. В р. 1917 скінчив Ніжинську с.-господарську школу. Весна відродження рідного краю захопила молодого юнака і з молодечим запалом кинувся він у найнебезпечніше для поодинокі людини, але найславніше для кожного громадянина місце — на фронт. З 1917 року аж до останнього моменту, що закінчився невмирущим в пам'яті кожного українця Б а з а р о м, приймав покійний активну участь. З зимним холодом дорослої й розважної людини дивився він у вічі смерті. Завжди спокійний, завжди бадьорий переносив він усі небезпекі чи то Зимового Походу, чи то партизанського нападу. Не зломив відважного духа й інтернатські драти. Завжди горів небійчик одним бажанням — бажанням боротись за державну незалежність України, а коли впали останні стріли, він потягнувся на захід, щоб записати

новою духовною зброєю. Весною 1923 року вступає він до чеської с.-г. академії в Горичях (Hogice). З ліквідацією цієї школи переїздить до такої ж школи до Оломоуца на Мораві, яку й кінчає р. 1927. По закінченні цієї школи вступає до Укр. Госп. Академії в Подєбрадах. Тут починається новий період завзятої боротьби зі злиднями. Як недопомоговець одержує він лише невеличку суму на прожиття в 150 корон чеських, яка то сума зменшується скоро до 30 кч. на місяць. При матеріяльних злиднях, звичайно, й думати не доводиться про боротьбу з страшним ворогом — сухотами, що вже від давнього часу точили молодий організм. На допомогу приходять Чесько-Словенський Червоний Хрест, з дозволу якого небіжчик переїздить 16. III. 28 р. до військової санаторії у Штембергу на Мораві. Через три з половиною місяці переїздить до санаторії на Буди, а звідти 29. X. 1928 р. його перевозять до лікарні у Коліні.

Смерть обминала його у жорстоких битвах на полях чесного бою за батьківщину та не минула його при праці над своєю освітою. 11. XI. 28 р. його не стало, а 16. XI. 28 прийняла його сира земля братнього народу.

Не сповнилось його «єдине» бажання, про яке він так писав у своєму листі з 4. травня 1928 р. до товариша: «єдиними моїм бажанням було побачити троха «світа за вікном», і по можливості працювати про добробут Рідного Краю. Але не так то склалося, як жадалося, і єдиним бажанням лишилося принаймні між своїми людьми мати вічний відпочинок — вмерти».

Не сповниться і його просьба: «Родичам про моє життя нічого не пиши, хоч би і що могло статися». Ніжна душа сина непокоїлася горем батьків... Сумом великим огорне їх звістка про передчасну смерть доброго сина...

...А на сумнім хреснім шляху збільшилось іще одною могилою славних борців за волю України.

Нехай же пером тобі буде, любий брате, чужа земля, а могила твоя разом з сотками інших нехай кличе живих до завязаного бою за те святе діло, за яке ВИ віддали життя.

Л.

3 міжнародного життя.

Англійські наступні вибори. — Туеньєль під Ламаншем.

Англійський парламент вступив до п'ятого року існування, себто став у кінці терміну, на який було його обрано. Річ — цілком нормальна до великої війни, але не після неї, бо з 1918 року всі парламенти було розпущено значно раніше, ніж кінчалися законодавчі уповноваженья його депутатів. Однак, як подає преса, і на цей раз, згідно старій парламентській практиці, англійський уряд не дасть парламенту дожити до його природнього кінця, а розпустить його трохи перед тим, вибравши, звичайно, для того такий момент, який буде здаватися йому сприятливим для його інтересів. Це, так мовити, певний шанс у грі, що його дає традиція урядової партії, аби урівноважити її з шансами опозиції, яка вже тому має свої певні шанси, що вона опозиція, а не уряд. Цього правила парламентської гри притримувалися досі всі уряди і всі партії; користується з нього зараз і консервативний кабінет. Сесія, що розпочато її на крикінці січня, буде останньою, і після короткої перерви на великодніх святах закінчиться вона, як здається в середині травня, а дець за місяць од того відбудуться нові вибори.

Виборний день, як гадають, встановлено буде на 12 червня, але всі три великі англійські партії, уже сьогодні старанно готуються до іспиту,

що вони його мусять складати перед виборною масою. іде вже виборний гомін і в пресі, і газети сперечаються проміж себе, розважаючи шанси близьких і далеких ім партій.

За нормальних для англійського парламентаризму часів, коли в країні було лише дві великі партії, спочатку торі й віґи, потім консерватори й ліберали, — справа майже завжди була яскою. Англійська преса і взагалі цілий апарат англійської публічної опінії, — такі еластичні, так совісно виявляють всі хитання й напрямки громадської волі, що на прикінці кожної сесії можна було майже безпомилково приповіст і, яка партія дістане перемогу на нових виборах, чи станеться зміна влади, чи ні. Траплялися, правда, і тоді несподіванки, але то бувало рідко і найчастіше з тої причини, що той чи инший партійний кабінет надто довог засидівся у влади. А такого роду фактів парламентарний лад не переносить, бо костеніють од них партії і мертьлять вони всі процеси державного життя.

Інакше стоїть справа зараз. Одна з великих англійських партій, що града таку блискучу ролу в політичній історії Англії на протязі цілого ХІХ та початків ХХ століття, а саме — ліберальна, виявила ознаки розпаду та змаліла. А поруч неї почала зростати нова для Англії сила робітничої, почасти соціалістичної партії, що відома під назвою трудової.

Утворився трюхкутник політичних партій, незвичайний для англійського політичного ока і зовсім не пристосований до англійської виборної системи, ні до системи англійського державного урядування. Англійське виборне право не знає ні пропорціональності, ні пералатовки, — усе рішає більшість. Пови було на виборах дві партії, якась з них діставала абсолютну більшість; тепер, коли на виборах з'явилося їх три, дуже часто трапляється, що той чи инший кандидат переходить більшістю відносною.

Політичний трюхкутник може, як наслідок, потягти за собою утворення такого самого трюхкутника й у палаті. Так воно й було в попередньому парламенті, коли ні одна партія не мала там абсолютної більшості. Перед англійцями встала необхідність творити якусь коаліцію, а до коаліції вони не звикли. Така коаліція існувала, правда, в Англії з часів великої війни, але то була не стільки коаліція, скільки те саме «святе об'єднання» на час безбезпеки, що повстало тоді майже у всіх європейських країнах. Зробив був тоді лідер Labour-Party Мак-Дональд спробу стати на чолі влади, маючи за собою меншість та використовуючи мін ливу більшість. Але ця спроба традиції не всталовила, державної, парламентарської, а навіть партійної користі не дала, і добрим її наслідком можна вважати хіба що лише те, що за час перебування у влади лідери Labour-Party придбали певний реальний досвід у державних справах, бо вперше дивилися на них не з опозиційних, а з урядових лав парламенту, що, як і всі то розуміють, зовсім не те саме, — навіть і в Англії.

Коли в англійському політичному життю з'явилася третя партія, всі були тої думки, що це ненадовго, і що одна з них зречена на остаточний занепад. Одні говорили, що западуть консерватори, другі — що ліберали, инші бажали того робітничій партії. Політичний перебіг останнього десятиліття говорить начеб-то за те, що занепадає партія середня, а саме ліберали, стиснута між двома сильними політичними організаціями справа та зліва. На виборах вона дістає все меншу та меншу кількість мандатів, а члени її повільно переходять то до консерваторів, то до травайстів, в залежності від міри свого радикалізму. І не виключено, що в ближньому чи дальшому часі в Англії знову зостанеться лише дві великі партії: га, що має зараз назву консервативної, і та, що зветься сьогодні трудовою. Які назви матимуть вони тоді, гадати ще рано, але старі їхні назви мабуть не утримаються, бо, по-перше, вони не в усьому відповідають їхнім тенденціям, а по-друге — в історії Англії такі зміни вже відбувалися при аналогічних обставинах.

У таких складних умовах одбудуться весняні англійські вибори. Але ці умови ускладнюються ще й тим, що це будуть перші в історії Англії

вибори на основі справді загального виборного права. Досі виборцями були лише всі чоловіки, починаючи з 21 року; жінки діставали виборне право лише після 30 літ свого життя. Консервативна влада перевела закон, згідно якому жінки урівняні з чоловіками що-до віку. До числа виборців ввійшло більше за п'ять мільйонів молодих жінок од 21 до 30 літ, а цілий склад виборців змінився в такий спосіб, що жіночих голосів буде майже на 30% більше за голосів чоловічих.

Чи відіб'ється цей факт і як на долі політичного трьохкутника та на розподілі депутатських мандатів між партіями? З цього приводу в пресі наводиться безліч думок, самих різнomanітних. Одні запевняють, що нові жіночі голоси дадуть перевагу консерваторам, другі — що трудовій партії, треті нарешті вважають, що буде зміна лише в кількості голосів, а якісної зміни не буде, бо молоді англійські жінки та дівчата мало, а то й нічим не різняться від їх однопіток англійських чоловіків та парубків. Близьке майбутнє дасть нам на це конкретну відповідь.

* * *

За останній час в центрі англійської громадської і політичної уваги стало питання про будову тунелю під Ламаншем, протокою, що розділяє собою Англію від Франції. Ідея Ламаншського тунелю дуже давнього походження. Ще в часи Наполеона, коли той був першим консулом, вона була розроблена одним французьким інженером, але, явна річ, не була вона тоді на часі, бо ж то була доба грізної англо-французької військової боротьби, що закінчилася лише із занепадом Наполеоновської імперії. Встала вона з могилі тільки десятків літ після того, а саме в 60-х і 70-х роках, і на цей раз поставлено було її офіційно й поважно. Англійський і французький уряди проголосили свою принципіальну згоду, а англійським парламентом прийнятий був і закон, згідно якому засноване для будови тунелю товариство дістало право купувати потрібну йому землю та розпочинати свою працю. Але коли у 80-х роках тунель справді стали знебудувати, серед військових англійських кол повсталася сильна опозиція проти того. Скликано було спеціальну урядову комісію із членів нижчої та вищої палати, яка, розважаючи восні аргументи, признала їм рацію і роботи були припинено. В-останнє проєкт тунелю було постановлено в 1924 році Мак-Дональдом, що дуже прихильно ставився до нього, але мусів одступити перед і на цей раз негативною думкою військових кол.

Тепер наче-то справа стала нарешті на певну путь. У парламенті складено спеціальну комісію із членів усіх трьох англійських партій; комісія перевела відповідну підготовчу анкету, яка дала дуже сприятливі наслідки; справою зацікавилися широкі громадські кола, військові замовили, а голова уряду цілковито пристав до думки комісії. Більш од того, прем'єр-міністр Балдвін, щоби в сучасному справа тунелю не стала ставкою у виборній грі, а в майбутньому щоби не встала їй на дорозі якісь несподівані перешкоди, — запропонував, щоб в остаточному вирішенню тієї справи, поруч з ним, прийняли б участь лідери двох других партій, — Мак-Дональд та Ллойд-Джордж, як можливі у майбутньому прем'єр-міністри.

Свого часу проти тунелю висловлювалися тому, бо боялися, що через нього може бути зроблений несподіваний напад ворожого війська на Англію. Таким ворожим військом, звичайно могло б бути лише французьке. Тепер, після великої війни, всім стало ясним, що сподіватися війни між Англією та Францією просто неможливо, принаймні на протязі того майбутнього, що до нього може сягнути людське око. Крім того, сучасна техніка говорить за те, що 50 людей поставлених у виходу тунелю, досить для того, аби зробити неможливим прохід через нього якої будь сили армії. Більш од того, досвід великої війни та останніх повітряних маневрів над Лондоном указав, що головна небезпека для Англії зараз іде не від суходольної чи морської збройної сили чужої, а від сили, що прилетіла б повітрям. Тому то зараз така поширена думка, що кордони Англії не на

Ламанському каналі, а над Рейном, і що першу свою сторожу вони мусять мати не на своїх островах, а на суходолі. Що-до торговельних та інших інтересів Англії, то й раніше ніхто не сперечався проти того, що тунель буде для них надзвичайно корисним. Один з фінансових англійських органів говорить про це в такий спосіб: Тунель був би корисним не тільки Англії, але й цілому світові, бо ж розквіт англійської торгівлі в наші часи, івнзначний розквіту торгівлі світової.

Другою заінтересованою в тунелі стороною являється Франція. У неї зародилася про тунель перша думка, і вона ніколи потім не виступала проти цієї ідеї, навпаки завжди їй співчувала. Не змінила свого становища Франція й зараз. Як тільки в Англії справа обернулася в добрий бік, французький посол у Лондоні, а за ним і французький військовий міністр зробили цілком офіційні заяви на користь проєктованого тунелю. Бо ж не треба їй доводити, бо це ясно як день, що Франція може лише виграти від того, що й комунікаційно стане ближчою для англійців, ніж то було раніше.

Згідно першим обчисленням, зробленим інженерами, тунель йтиме від Дувра до Кале, матиме довжину в 61 кілом., з них 53 — під морем, подвійного шляху, один кілометр якого коштуватиме що найменше десять мільйонів франц. франків. Уся будова може бути закінченою в чотири роки. Англійські та французькі фінансові кола запевнюють, що гроші на тунель будуть зібрані того самого дня, як справа буде урядами Англії та Франції вирішено в остаточний спосіб. Таким чином, як здається, на цей раз тунель має всі шанси бути таким збудованим.

Observer.

3 преси.

«Більшовик України» в числі 24 за минулий рік згадує про вичерпання колонізаційного фонду України.

«На теперішній час, себ-то на 1928 рік, — говорить журнал, — колфонди Півдня України майже цілком заселені. Залишилися незначні рештки, що в 1929 році будуть заселені, і переселення надалі провадитиметься тільки за межі України на союзні колфонди».

Для кого призначені ті «рештки», — довідуємося з «Разсв'єта». Газета, повідомивши в числі 4 с. р. про жидівсько-большевицьке порозуміння в справі колонізаційній, яке ми наводили того разу, поруч з тим подає таку звістку:

«В Дніпропетровському повіті одведено для жидівської колонізації 540 гектарів землі».

Отже і вичерпання земельних фондів не припиняє жидівської колонізації на Україні, не вважаючи на опір сільського населення. Нижче зараз же за цим повідомленням ось що пише сіоністичний орган про взаємовідносини між новими колоністами та тубільною людністю:

«На конференції жидівських колоністів в евапорійському повіті делегати скаржилися на те, що селяне нищать вруна в жидівських колоніях».

Далі з слів «Разсвѣта» виходить, що і місцева влада тягне руку за селянами:

«Влада не вживає ніяких заходів, а жидів, які ставлять спротив, арештовують. Конференція вирішила зробити розслід на місці».

* * *

Мусіла й Україна неволею своєю справляти оті «ленінові дні», що ними вщерть повні останні совітські газети. Наводимо кілька про це дрібничок з тогочасної преси. Перш за все «Пролетарській Правді» радість і не аби яка: де-ж пак

«ВУАН іде за Леніновими заповітами!»

І на радощах газета наводить телеграму, якою Всеукраїнська Академія Наук запевняє Центральний Комітет ВКП(б) в Москві в тім, що вона

«у день п'ятих роковин смерті проводиря трудящих — тов. Леніна, приєднує свій голос участі в світовому жалі їх, висловлює глибоку віру в перемогу ідей ленінізму, і всіма силами своїх наукових робітників сприятиме запровадженню їх у науково-культурному житті нашої батьківщини». («Пр. Пр.» ч. 18 з 22. I).

Підписав цю вірнопідданчу заяву іменем Академії — неодмінний секретарь ВУАН академик Корчак-Чепурковський. Як нещасній українській науці вийде оте «запровадження» «ідей ленінізму»,—про те теперішнім хазяям України байдуже: їм аби тільки вчені слухняно в комуністичних ходили шорах.

Чимала радість і «Комуністові»: розповідаючи про діяльність Державного Видавництва України, він хвалиться:

«Всього-ж від 1924 р. українською мовою Ленінових творів видано 504 тис. примірників, а про Леніна і ленінізм — 1.218 тис. примірників». («Ком.» ч. 17 з 20. I).

Газета подає ці великі «досягнення українізації» та розумно робить, що мовчить про те, як розходиться цей мотлох, що його видання з'їло стільки народніх грошей, по Україні та як ставиться до нього український читач.

В тому ж числі «Комуніста» читаємо статтю, яка оповідає про те, як смерть Леніна відбилася в ...українській поезії. Маємо там між иншим такий шедевр:

«Це густішу баладну форму (просто в стилі романтичних віршів Зейліца про Наполеона) взяв Сосюра. В цьому вірші і б'ють барабани, і виступають інші романтичні аксесуари.

«Встають над Московю тумани,

І Ленін із гроба встає».

(«Сон», збірка поезій «Сніги» ст. 3-4).

Простісенько тобі:

«Въ двѣнадцатъ часовъ по ночамъ
Изъ гроба встаетъ императоръ».

Але при чому тут українська поезія?

* * *

В «Українському Голосі» з Перемишля в числі, присвяченому 22-му січня (ч. 4 з 27. I), знаходимо таку звістку (розстріл наш):

«Ті поголоски які тепер кружляють в українських політичних колах, що в скорім часі українські політичні групи мають проголосити українського Гетьманича Данила Скоропадського, сина Гетьмана Павла Скоропадського, коронним принцем України, себ-то нашадком короля Соборної Української Держави і Гетьмана правого та лівого берега Дніпра, будуть цілком оправданими, бо тим самим українці обновлять і ті дальші нами утрачені колись історичні права корони України-Русі, яка тільки єдина зможе об'єднати в одну державу українські землі».

Невже це пишеться серйозно? Де й коли історики з «Українського Голоса» знайшли в нашому минулому «короля Соборної Української Держави»? Були у нас королі Галицькі, та яким чудом Данило Скоропадський може стати нашадком короля Данила? Імператорська влада була всемогутня, вона могла надавати, кому хотіла, найпишніші титули разом «св нисходящимъ потомствомъ», але й вона не могла комусь витворити предків чи комусь чужих своїм актом надати. Це було над її навіть сили. Були, що правда, свого часу і такі чудотворці, що спроможні були й предків яких завгодно сотворити. Це славнозвісні в 19-му віці на Правобережжі вчені ченці Бердичевського католицького кляштору. Вони на бажання могли вдати яку хочете генеалогію і легко виводили рід од Ромула й Рема, а за добрі гроші то й од Адама. Ні, «українським політичним групам» перше ніж «в скорім часі» щось «проголосити» і з потомка старшинського роду — адже нинішні Скоропадські ведуть свою лінію од Василя Скоропадського, брата гетьманового, — робити «крон-принца» і «нашадка короля» слід в найскорішій часі добре смикнути за поли занадто вже запобігливого співробітника відданої газети. А тож виходить просто сором і, читаючи мудрі міркування «Українського Голоса», мимоволі пригадуєш того вельми немудрого персонажа з приказки, що його заставляли Богу молитися.

З широкого світу.

— Куомінтант ратифікував договори, недавно уложені між Китаєм та Бельгією, Італією, Португалією, Данією та Іспанією.

— Англійський наслідник вирішив персонально обслідувати стан

Ялинка для укр. дітей в Шалеті 25. XII 28 р.

безробітних в вугільних копальнях Дертему і Норс-Кумберлена, які найбільше постраждали від припинення праці.

— Сьогорічний англійський військовий бюджет в порівнянні з минулим має бути зменшений на 500 тис. фунтів стерлінгів.

— Італійський військовий бюджет в цьому році передбачає збільшення на 60 міль. лір.

— Італійська фашистська організація молоді числила в 1927 році — 490.000 душ, а в кінці 1928 року в ній нараховувалося вже 812.000 душ.

— Нові ціни хліба в Петрограді по картках в переводі на франки такі: напівбілий хліб — 4 фр., білий — 4 фр. 20 кіло, вищої якості — 6 фр.

— Підписаю торговельний договір між ССРСР і Йеменом. В Саваа вже з'явилися совітські агенти, що ведуть агітацію проти англійців.

— При угорському парламенті відкрито спеціальний музей політичної історії.

— Японське міністерство закордонних справ спростувало чутки про розрив зносин з ССРСР.

— До Триполі прибув новий італійський генерал-губернатор маршал Бадогліо.

— В Лондоні має бути поставлено пам'ятника панні Панхерст, славнозвісній поборниці за політичні права жінок.

— Болгарський парламент з огляду на 70-ліття проф. Мілюкова постановив асигнувати йому одноразову пенсію в 270 тис. лева.

— Загрожує звалитися Ферарська катедра в Італії, що є єдиним зразком ломбардського мистецтва X віку.

— Болгарія відсвяткувала 35-тиліття короля Бориса і 10-ліття його царювання.

— Франц. уряд вніс до парламенту законопроект про адміністративну реформу.

— У Вашингтоні підписано арбітражний договір Америки з Угорщиною.

— В німецький рейхстаг внесено запитання з приводу англійського

Похорон Тимоша Грабовського, що помер 29. XII 28 р. в Оден-ле-Тіші.

проекту створення з бувшої німецької східної Африки (теперешня мандатована Англії територія) і сумежних англійських колоній — окремого домініюна.

— 22 січня, в день проголошення незалежності Український Клуб польського союму відбув під головуванням д-ра Д. Левицького святочне засідання. Крім українських послів були присутні і послы білорусини.

— Укр. Демокр.-Республ. Клуб в Празі заходжується коло вироблення програму святкування ювілею поета О. Олесея.

— Баланс зовнішньої франц. торгівлі за 1928 р. виявився в таких цифрах: імпорт — 53.448.265.000 фр., експорт — 51.346.749.000 фр.

— В Ніцці відбувся міжнародний конгрес залізниць.

— Совітське т-во істориків опротестувало розпорядження ради народніх комісарів про повернення архивів ріжких установ на вироб паперу.

— На засіданню опійної комісії Ліги Націй хиньський представник Ванг-Кінг-Кі склав всю відповідальність за отруювання опіумом азійських народів на європейські держави.

— Англійський полковник Лоренс, якого обещувачують в організації повстання в Афганістані, повернувся до Лондону.

— Американський сенат ратифікував договір Америки з Японією про недопущення незаконного довозу алкоголю.

— Німеччина підняла питання про перегляд міжнародного договору про забезпечення життя на морі.

— Результати зовнішньої торгівлі Німеччини в 1928 році виглядають так: експорт — 11 мільярдів 800 мільйонів марок, себ-то більше на 1 мільярд 410 мільйонів ніж торік, імпорт перевищує експорт лише на — 1 мільярд 860 мільйонів марок.

— 260 ткалень Саксонії і Тюрингії оповістили лок-аут; зосталося без роботи 27.000 робітників.

Хроніка.

3 Великої України

— В Академії Наук. — 14 січня відбулися чергові звичайні збори Ради УАН. З доповіді секретаря соціально-економічного відділу акад. М. В. Птухи про працю відділу за перший квартал біжучого академ. року бачимо, що відділ має в своєму складі демографічний інститут, 7 комісій, 2 семінарі, 2 наукових товариства та бібліотеку. Демографічний інститут науково розробляє статистичні матеріали. Він нещодавно випустив V том своїх праць і виготовував до друку VI том. Зокрема інститут розробляє статистику смертності на Україні.

— Комісія вивчення народнього господарства досліджує продукційні сили України, вивчає значіння її можливості українського народнього господарства на світовому ринку та ин. Комісія випустила VII томів своїх праць. Також кілька праць виготовала комісія вивчення фінансових справ, при якій існує секція місцевого й комунального господарства. Соціологічна комісія працює над різними питаннями соціології. Комісія для вивчення західно-руського і українського права відбула протягом 3-х місяців 11 засідань.

Про українську історичну думку доповідав проф. Яворський. У дебатах з'їзду істориків-марксистів де-котрі російські історики зауважили, що треба констатувати «присутність пережитків буржуазної й дрібно-буржуазної історії в працях українських авторів» й з цього зробили висновок, що «навряд чи на Україні можливий

ортодоксальний і чистий марксизм». («Пр. Пр. ч. 13 з 16. I).

— В літі минулого року в Києві перебував американський учений Р. Гарвей — проф. університету й директор с.-г. станції в Мінесоті. Відвідавши Українську Академію Наук, він висловив від імени американських учених побажання встановити зв'язки між американськими та українськими науковими закладами. В наслідок цих відвідин та дальшого листування президія УАН тепер дістала від Американського Наукового Товариства офіційне запрошення встановити сталий науковий зв'язок у формі обміну науковими силами й виданнями.

— Встановлено регулярний обмін виданнями між УАН і шотландським археологічним товариством в Единбурзі («Пр. Пр.» ч. 13 з 16. I).

— Одеська філія Інституту ім. Т. Шевченка ставить собі за мету вивчення й насаджування української культури в Степовій та Західній Україні. Крім лекцій, присвячених українській культурі, філія закінчує роботу щодо випуску спеціального збірника про одеського українського громадського діяча М. Ф. Комарова. У збірнику має бути висвітлено його діяльність, як українського словесника, етнографа, історика, культурника й автора словника («Комуніст» ч. 13 з 16. I).

— Видання пам'яті В. В. Антоновича. — Вийшла в світ чергова книжка журналу «Україна», присвячена пам'яті проф. В. Б. Антоновича в 20-ліття його

смерті. Зміст її такий: акад. Михайло Грушевський — «З соціально-національних концепцій Антоновича», Осип Гермайзе — «В. Б. Антонович в українській історіографії», Мирон Кордуба — «Зв'язки Антоновича з Галичиною» Антін Синявський — «З публіцистичної діяльності В. Б. Антоновича» та «Листування з М. І. Костомаровим (1889-1891)», Василь Лясковський — «Володимир Боніфатієвич Антонович, як археолог», Софія Єгунова-Щербина — «Пам'яті В. Б. Антоновича (сторінка споминів)», Михайло Бужинський — «Листи В. Б. Антоновича до В. С. Познанського», Наум Бухбіндер — «Листи В. Б. Антоновича до В. Н. Пипіна», Степан Гасвський — «Разговори душі с телом» (одні із збірників бібліотеки В. Б. Антоновича). Крім того книжка містить бібліографічний огляд та хроніку («Пр. Пр.» ч. 16. з 19. І).

— Ювілей Ст. Васильченка.—12 січня в «Будкомосі» відбулося урочисте засідання на честь 50-ліття з дня народження Васильченка. З доповіддю про основні мотиви творчості письменника виступив Ф. Якубовський. («Пр. Пр.» ч. 12 з 13. І).

— Авторський концерт Л. Ревуцького. — ВДомі Учених 19 січня улаштовано було концерт із творів відомого українського композитора Левка Ревуцького (проф. Муз.-Драм. Інституту ім. Лисенка). У цьому концерті крім вокальних творів — оброблень народних пісень (соло, дуети, квартети), було виконано й другу симфонію (другу та третю частину), що її спеціально до цього концерту автор переклав на 2 роаялі («Пр. Пр.», ч. 14 з 17. І).

— «Пролетарська Правда» про концерт капели «Думка» в Парижі. — Подякуючи відомості про виступи капели на концертах в Парижі 12 та 15 січня ц. р., «Пр. Пр.» між іншим пише: «...заховано до певної міри й український характер «Думки», бо на тій же офіційній

програмі концерту 15 січня, де на одній стороні говориться про «українську капелу», на звороті вже читаємо про руський хор «Думки». «Гомусь потрібна двозначність» (авже ж потрібна! А «Прол. Пр.» думала, що московські большевики хочуть широко пропагувати за кордоном українське мистецтво). Далі «Прол. Пр.» пише: «Курйоз цікавий. У той час, коли ми чекаємо від «Думки» пропаганди українського радянського мистецтва, бо тільки в цьому може бути весь сенс її подорожі за кордон, український та радянський характер нашого хору заховують від французької публіки» («Пр. Пр. ч. 12 з 15. І).

— Плани українських видавництва на 1928-1929 рік. — У відповідних інституціях в Харькові обмірковано плани українських видавництва на 1928-1929 рік. Усі українські видавництва передбачають випустити 6.158 назв, з них тільки 4.700 буде українських, але й це є вже «великими наслідками в українізації видаваної літератури», як пише «Пр. Пр.» ч. 12 з 15. І, бо як не є замала ота цифра 4.700 проти 6.158, але все ж таки вона є уже збільшеною на 190% проти року 1926-27.

— Заповідник «Конча Заспа». — Нещодавно накладом народного комісаріату землеробства вийшов з друку перший збірник праць заповідника «Конча Заспа». Збірник має 124 сторінки й містить статті з різних галузей вивчення природи району заповідника й присвячені головним чином практичним справам рибознавства. У ньому вперше подано дані про економічний стан рибальства на Дністрі, Прип'яті й Десні.

Минулого року заповідник ужив заходів, щоб привабити до свого району птахів. Для цього розвинено було штучні гнізда й почато засаджувати спеціальні дерева.

Заповідник «Конча Заспа» має тепер за завдання збудувати «рибоводний завод», на що уже одержав 8.000 карб. Найголовнішим

завданням є поновити коропа в Дніпрі та чечугу (стерлядь). Короп тепер зберігся лише, як культурний та напівкультурний, по ставках («Пр. Пр.» ч. 14 з 17. I).

— Селянський терор. — В с. Силенковому, Рублівського району, забито секретаря партосередку — Сидорина.

— В Київському районі зроблено напад на лісничого-активіста Гоїня й забито його.

— В с. Чорниці на Київщині забито голову Комітету незаможних селян («Ком.» ч. 13 з 16. I).

— В с. Клімівці на Полтавщині пострілом через вікно забито голову комітету незаможників Ком'яка. («Пр. Пр.» ч. 15 з 18. I).

— У с. Миколаївці Васильківського району забито голову машинового т-ва, активного учасника усіх заходів, що робила совітська влада на селі, — Погребняка («Ком.» ч. 14 з 17. I).

— В Молдавській сов. республіці в селі Федоровці побито голову комітету незаможників.

— На Одещині побито до нестями секретаря Червоноповстанського району ком. молоді Москаленка за те, що він провів загальні збори бідноти, не припустивши на збори куркулів», як пише «Комуніст» ч. 10 з 12. I. Коли Москаленко лежав уже непритомний було на ньому приколото записку: «коли виступатимеш ще, то зовсім заб'ємо».

— Смертні присуди. — Виїздна сесія Чернігівського окружного суду засудила до розстрілу селян, що вбили активіста Бєліча. Вирок виконано. («Пр. Пр.» ч. 15 з 18. I).

— Надзвичайна сесія Сумського окр. суду, розглянувши справу про замахи на вбивство голови Прорубської сільської ради — Шумейка, засудила виконавця замachu Корнієнка до розстрілу з конфіскацією майна й кільки осіб — до в'язниці на термін від 2 до 10 років. («Ком.» ч. 14 з 17. I).

— Надзвичайна сесія Київського окружного суду розглядала справу «контрреволюційної групи поміщиків та куркулів» слободи Заровної на Коростенщині, які ніби били та тероризували селян та вчинили самосуд над головою комнезаму Лосевим. П'ять душ засуджено до розстрілу, решта обвинувачених — до в'язниці на термін від 3 до 8 років. («Ком.» ч. 14 з 17. I).

— Одним комісарським приказом поля не засіють с я. — Уповноважений в справі весняної посівної кампанії на Україні Шліхтер у своєму листі до всіх» окрвиконкомів, «окрземвідділів», «сільгоспсоюзів» та інших організацій, зв'язаних з посівною кампанією, підкреслює потребу негайно почати готуватися до весняної сівби. В листі говориться, що в останній сівбі було багато хиб: готуватися до сівби почали пізно, в багатьох селах посівних планів не виконано, земельні органи не дали своєчасно вказівок і т. д. Зазначаючи необхідність усунути всі ці хиби, Шліхтер загрожує винних у недбалому й неуважному ставленню до весняної засівної кампанії притягти до суворой відповідальності. («Пр. Пр.» ч. 13 з 16. I).

— Дніпрельстан. — 12 січня відбулося засідання під головуванням Чубаря урядового комітету сприяння Дніпрельстанові. Розглянено було на ньому питання будови мостів для Дніпрельстану. Виявилось, що за кордон уже передано замовлення на міст через Старий Дніпро й на фермія дзя моста через Новий Дніпро. Будувати цей другий міст буде «Півкриця». Між тим представник Півкриці заявив, що він просить відстрочити термін збудування мосту до 1 грудня 1931 року. Більше як рік тому Півкриця одначе згодилася збудувати міст до 1 квітня 1931 року. Йї мотив, що в зв'язку з будовою мосту, вона мусить перебудувати один з своїх цехів, визнано за невистарчальний, бо при прийняттю замовлення Півкриця нічого про це не го-

ворила. Від того міст скоріше не збудують й тепер уже видно, що з закінченням його співняється. Від закінчення ж будови цього моста залежить й пуск в хід цілого Дніпрельстану. («Пр. Пр.» ч. 12 з 15. I).

— Перед виборами до світів. — Про протисовітську агітацію по селах перед наступаючими виборами «Комуніст» ч. 11 з 13. I. подає, між іншим, таке:

«Тактика куркульська ріжноманітна. Використовуючи ворожий радянській владі елемент, куркуль вживає не лише агітації, а й метод економічного впливу. Де-кого він улещує, гостить чаркою, подаруночками і т. инш.

«Куркульство» готується до перевиборів організовано. Глитай намагається утворити свої «виборкоми», організує підпільні збори і т. инш. Яка-небудь «невинна» випивка, куди запрошуються майбутніх куркульських підлабузників, поступається місцем тверезому обмірковуванню кандидатур, «тихим» підпільним зборам, системі «зачинених дверей».

«Іноді використовують куркулі й бузотерів, які повинні говорити на зборах ріжну нісенітницю. В селі Васильівці, на Одещині; в ролі такого штатного бузотера завжди виступає якийсь Тарасів, що закликає на зборах бідноту не провадити середняків до сільрад. Бузотери типу Тарасів на зборах б'ють себе в груди, галасують, що «крів' проливали; владу завойовували, а кому вона тепер дісталася» і т. инш.

«Характеристичне поєднання куркульської агітації з церковницькою. Наведемо таку агітку, що її вивісив під біля церкви в с. Рельниківо на Харківщині.

«Прежде, чем отправиться на перевибори сельсовета, зайти помолиться Бога, поставь свечку, получишь счастье».

Або такий плакат:

«Всякий молящийся достоин быть избран в члены сельсовета».

— Фінансова допомога жидівському театрові.—

Спеціальна комісія управління мистецтва, обслідувавши державний жидівський театр у Харькові, вирішила клопотатися перед окриволькомом про додаткову субсидію в 5.000 карб. та про збільшення дотації від Наркомосу також на 5.000 карб. («Ком.» ч. 12 з 15. I).

— Вияви антисемітизму на Україні. — На Збручівській цукроварні виявлено кілька фактів антисемітизму. «Завком» цукроварні, знаюши про це все, не вжив ніяких заходів. Голову завкому знято з роботи і віддано під суд. («Пр. Пр.» ч. 12 з 15. I).

З українського життя.

— Справа Українського Університету у Львові. — 25 січня на засіданні бюджетової комісії в голосуванні над бюджетом міністерства освіти прийняли, на внесення ППС, суму 110.000 зол. на вступні організаційні видатки на укр. університет у Львові. («Діло» ч. 19).

— Українці в польських полках. — Посол ген. Роя при обговорюванні військових справ показав, що в де-котрих полках є стільки українців, що чи не варто би створити кілька окремих укр. полків. («Укр. Громада» ч. 4).

— Справа осушки Полісся. — У Варшаві засідала «Державна рада захвсту природи», яка рішила, що перед осушуванням Полісся, треба перше добре розслідути справу з гаукового боку. Бо примір з Рудилцькою пушкою коло Вільга, де по осушці болог висихали ліси і появилися летючі піски, вчить, що осушка Полісся також може причинити більше шкоди, як користи. («Укр. Громада» ч. 4).

— Дальше закриття «Лугів». — На Рогатинщині продовжується дальше розв'язування «Лугів». З сорока «Лугів» у повіт,

лишилося ледве кілька. («Діло» ч. 14).

— Влом до редакції «Діла». — На минулому тижні вломники відвідали й редакцію «Діла», та забрали дрібні гроші з бюрка директора адміністрації. («Діло» ч. 14).

Газетні звістки.

— Арешти. — В Києві, Харкові і Одесі відбулися масові арешти опозиції. Між іншими було арештовано провідника комуністів-сепаратистів Шумського, що лише недавно повернувся з заслання з Сибіру. Загальна кількість арештованих досягає 400 осіб. («Руть» ч. 2482).

— Проти большевицький терор. — В с. Геловичинець, Винницької округи до хати-читальні, де відбувалися збори комсомольців, вскочив замаскований невідомий і стрілом з револьверу поранив комсомольця А. Куценка. В с. Красне Батурицького району стрілом з обрізу поранено селянина — комуніста Рубана. Арештовано 5 осіб. («За Свободу» ч. 22).

— В станиці Красній Манич, під час передвиборчих зборів, на товп козаків напад на комуністів, поранивши тяжко до 20 душ. Для ліквідації цього заворушення до Манича був викинаний курінь військ ІПУ. («За Свободу» ч. 19).

3 життя укр. еміграції.

У Франції

— Ш а л е т. — 26 січня с. р. Управою Громади було влаштовано родинну вечірку з нагоди святкування 22 січня — проголошення самостійності Української Держави й об'єднання земель українських, — для своїх членів Громади й гостей. О 9 год. вечора

п. Ю. Бацуца виголосив короткий звіттовий реферат, присвячений святкуванню 22 січня, після якого хор в національних убраннях під керівництвом п. Базносюка проспівав гімн «Ще не вмерла України». В другому відділі програму той же хор виконав пісні «Україно, мати», «Гей, за морем», «Ой, у лузі», та «Пташиний хор». В третьому відділі силами Мистецького Т-ва при Громаді під режисурою п. О. Фурсенка було дано виставу «У Різдвяну Ніч». По закінченню програму було відкрито бал з танцями, який закінчився загальною вечерею присутніх. Ця вечірка в наших тяжких обставинах туг на чужині, в чисто родинній обстановці, справила на всіх присутніх і айкраще враження. Дала змогу, хоч хвилино, забути від сучасного та перенестися туди, на рідну Батьківщину. Велика подяка всім тим, хто улаштував, і тим, хто був присутній на вечірці.

— 6 січня відбулися загальні збори членів Мистецького т-ва при Українській Громаді, на яких демісіювала стара Управа Т-ва. До нового складу Управи Т-ва обрано: П. Пашина, головою, Маслюка і Іщука — членами.

— П а р и ж. 26 січня на Рю д'Аргу в кафе «Au bon Normand» відбулося ще одне святкування незалежності та соборності, яке спільно улаштували організації б. генерала армії УНР М. Шаповала та «отамана» Рішка. Свято було відкрито п. Шаповалом. п. Заграничний зробив огляд історичних подій, що призвели до IV-го Універсалу і закінчив свою доповідь закликом: «Хай живе соц. революція». Гарячу, але не дуже складну привітальну промову сказав «отаман» Рішко. Далі відбувся концерт, що складався з співів сольових та імпровізованого хору і декламацій. Свято кінчилося танцями. Під час свята продавано книжки і часописи. Вступ на свято був платний — 5 фр. Декорацію складали: герб у вікно, прапори,

портрети Шевченка, Драгоманові
й Кобилянської.

Поступила пожертви
на фонд ізалідів Армії
У. Н. Р.: від Т-ва «Просвіти» —
Форт Віліам в Канаді (через п.
Чехового); М. Олексевич, В. На-
зурчак, П. Солене, Д. Вівчар, В.
Піжуба, І. Гвіздак, Г. Пилипчук
— всі по 1 долару. Г. Бегман, М.
Варшава, В. Тиран, О. Чеховий-
К. Глюта, Т. Трибух, П. Сарнець-
кий, П. Андрійчук, Я. Білий, С.
Сивинин, В. Бундза, М. Сердюк,
Р. Ервінг (англ.), П. Білий, Г.
Пемфелд (англ.), П. Лучин —
всі по 50 цент. Т-во «Просвіти» —
25 доларів. Всього — 10 доларів.
Колонія «Азара» в Аргентині: Т.
Качалаба, М. Заник, П. Гомеюк,
В. Ющинин, М. Смержеюк, П.
Клевец — всі по 50 центів. П.
Лукейний, М. Липовський, Н. Го-
меюк, Д. Гомеюк, С. Шиляк, В.
Панчик, О. Соченко, І. Драбанчук
— всі по 1 долару. Т. Заник, Т.
Козак — всі по 2 долара. Всього
— 15 доларів. Теж зібрано в ко-
лонії «Азара» по підписному листу:
читальня «Просвіти» — 10 пез.
П. Головатий, В. Гнатюк — по
3 пез. М. Калишук, К. Калциук,
М. Тереба, М. Сивюк, С. Слуква,
Д. Павлюк, П. Андрушин, Ф.
Литвин, П. Дибелюк, А. Литвин,
А. Ющинин, Г. Макишшин, Т.
Гринків, І. Симанків — всі по
1 пез. І. Синюк, М. Козак, Ю.
Ткачук, П. Бойко, Е. Саварин —
всі по 50 центів. А. Лузна — 60
центів. Всього 34 пези 10 центів.
Зібрано на вечірці Товариства в
Парижі — 125 франків. Від п.
Нечая — 20 франків. Решта гро-
шей від купівлі вінка на могилу
Головного Отамана, що дані були
п. Стечишиним з Канади та п. п.
Скубівни та Дзюпек — 33 франка
60 сант. Від пані ген. Мешківської
— 10 франків. Від п. Світличного
з Латвії по підписному листу ч.
39: М. Світличний — 20 лат, Ол.
Світличний — 5 лат, Марина
Світлична — 5 лат, двох осіб при-
звища нечительні — 10 і 5 лат.
Всього 15 лат — 230 франків. Від
п. Гаховича з Оден де Тіша по
підписному листу ч. 5: І. Лук'я-
ненко, В. Зубенко, Гайса, Сидо-

ренко — по 5 франків. О. Іванюта,
Семененко — по 10 франків. Всьо-
го 40 франків. п. П. Пухальський,
Загній — по 8 франків. Через
п.-отця Мелена з Канади по під-
писному листу ч. 73: п.-отець Ме-
лен — 2 долари, пані Мелей, А.
Колодій, П. Ворона, І. Склярук,
Д. Джоман, С. Сиротюк — по 1
долару. Г. Мерека, І. Глібка, М.
Жотій, М. Давидюк, В. Клодий.
В. Талькович—всі по 50 центів.
С. Качковський — 50 центів. І.
Давидюк — 1 долар. Всього —
12 дол. 50 цент. Від п. Туркевича
— 10 франків. Зібрано підчас ве-
чирки 1. XII. 28 року в Парижі —
100 франків. Зібрано п.-отцем
Лещиницим в громадах Косові та
Робліну в Канаді — 288 франків
35 сант. Зібрано п. Тапчановим:
М. Тапчанів, Ольга Тапчанова —
по 10 франків. М. Косутсько —
20 франків, А. Яковецько — 15
франків. Всього 55 франків. Від
п. М. Старченко — 5 франків.

Всього в Інвалідському фонді
на 20. XII. 1928 року — 9.684
франка 90 сант. (дев'ять тисяч
шістсот вісімдесят чотири франка
90 сантимів).

В Чехії.

Загальні збори Укр-
Республіканського-Демої-
кратичного Клубу в Празі
відбулися 17. I. 1929. Офіційна
частина зборів перейшла зви-
чайним порядком: було подано Упра-
вою Клубу звіт з діяльності Клу-
бу за минулий 1928 р., зокрема
звіт з діяльності Бюра Праці. Да-
лі було заслухано акт Ревізійної
Комісії, переведено вибори Упра-
ви, до складу якої увійшло багато
з членів Управи минулого року:
голова Клубу проф. К. Мацієвич.
Його два заступники п-ні З. Мірна
і П. Феденко, секретар Б. Бутов-
ський і скарб'як В. Кучеренко.
Ревізійна Комісія в складі: І.
Мірний, І. Мазепа і В. Дяконенко.
Зборами було ухвалено вислати
привітання б. голові Клубу проф.
О. Лотоцькому.

Неофіційна частина Зборів від-
булася за участю двох гостей з
Варшави: п. М. Ковальського,

який вітав збори в імені Варшавського Центрального Комітету, і п. д-ра Л. Чикаленка, який розповів Зборам про 2-й з'їзд емігрантських організацій в Польщі.

— Загальні збори Українського Жіночого Союзу в Празі відбулися 18. I. 1929, й були скликані з спеціальною метою виборів голови Союзу через демісію б. Голови пані Н. Сірополько. Головою Союзу обрано п-ні З. Мірну. Крім того Управу Союзу доповнено трьома новими членами: п-лі Л. Садовська, як заступниця; секретаря, пані Н. Геркен-Русова, як голова артистичної комісії, і пані М. Стешко, як голова комісії для урядження майстерні ручних вишивок.

В понеділок 28. I. ц. р. У. Ж. Союз улаштував «Товариські сходни», на яких п. Н. Геркен-Русова прочитала доповідь про мистецтво М. Башкирцеву і її артистичне і національне значіння. Після доповіді відбувся «чай».

Із досягнень У. Ж. Союзу за час його діяльності на протязі останнього півріччя можна указати на слідуюче: Союз прийнято до складу «Union Mondiale de la femme», себ-то Світового Жіночого Союзу, що має свій осідок в Женеві. Це інтернаціональне жіноче товариство, до складу якого входять національні союзи по всіх країнах світу, не ставить перед своїми афільованими союзами вимоги приналежності до самостійної держави, яка умова являється звичайно непереможною перешкодою для вступу в інші інтернаціональні жіночі товариства таким націям, як українці, що ніде не можуть бути представлені самостійно, а лише через її держави, між якими поділено наш нарід.

Світовий-же Жіночий Союз «Union Mondiale de la femme» навпаки, довідавшись про бажання українських жінок-емігранток вступити в склад Союзу, відповів, що з великою радістю приймає до свого лона сестер-емігранток, з якими сподівається співпрацювати на підставах великих принципів бра-

терства, любови і допомоги жінкам для їх інтелектуального і морального підвищення й удосконалення.

Це присудання Українського Жіночого Союзу до Світового Жіночого Союзу переведено за допомогою пані Г. Чикаленко-Келлер.

— Святкування самоствітності й соборності в Празі відбулося аж в 4 організаціях і це відбилося на урочистості його характеру.

Український Республікансько-Демокрагичний Клуб в Празі і Українське Об'єднання святкували день цієї великої події в історії українського народу 22. I. 1929 в 1-г. по обіді в великій залі «Чеської Корони». Це свято-Академія носило репрезентативний характер і складалося з слідуючого програму: 1) Вступне слово — проф. А. Яковлів, 2) Історичне оправдання акту проголошення самостійності України — проф. М. Славінський, 3) Історичний зміст ідеї соборності України — доц. О. Бочковський, який в своїй промові підкреслив, що потрібна ще велика підготовча праця, що би ідея соборності України могла знайти здійснення в житті. Всі доповіді на Академії чергувалися з співами українських пісень українським хором під орудою п. Маценка.

Під час Академії було зроблено серед присутніх збір грошей на допомогу голодним на Україні.

— З життя українських соціалістів. — Довідуємося, що в днях 13 і 14 січня 1929 року в Подєбрадах (Чехословачина), відбулася конференція організації Української Соціал-Демокрагичної Робітничої Партії за кордоном, що була скликана Закордонною Делегацією цієї партії. На денім порядку конференції були справи політичні й організаційні.

Конференція вибрала до Закордонної Делегації с.-д. О. Козловського та К. Ніщименка, які разом з представниками Центрального Комітету партії І. Маєпою та П. Феденком творять орган партійної репрезентації за кордо-

дом — Закордонну Делегацію УСДРП.

Конференція вислала привіт відновленій УСДП в Галичині й ухвалила одностайно обширну резолюцію про сучасний момент. («Діло», ч. 15 з 25 січня 1929 р.).

В Німеччині.

— В Українськiм Науковiм Інститутi 1 лютого с. р. відбувся доклад д-ра І. Лоського на укр. мові на тему «Мемуари І. Винського і їхнє історично-культурне значіння».

Бібліографія

Катря Грiневичева. Шеломи в сонці, історична повість. Вид-во «Ізмарад», Львів, р. 1928. Ст. 185, in 8, н. 5 н. злотих.

Появу книжки, наголовок якої виписано вгорі, треба вважати за вельми видатне, дуже печасте з'явіння в нашому письменстві. Це — річ, що дає глибоку радість і почуття шляхетної гордості за нашу новітню літературу.

Катря Грiневичева, відома на письменній нашій ниві з чверть століття, давно вже здобула своїм талантом, високою інтелектуальною та серйозною працею показне місце. Не узнана на початку своєї літературної путі, ба — навіть зганьблена кiївською кривдою за свої юнацькі шукання — вона, однак, розквітала невпинно і тепер дала справжній chef d'oeuvre — «Шеломи в сонці», книжку, що повинна стояти на окремій полиці, врятувати з «Лісового пісню», «Тінями забутих предків», «Моїсеєм», новелами Стефанька та Черемшини, як класичний зразок української історичної літератури.

Фабула повісти стосується до глибоких часів минулого Галицької землі, — смерті князя Романа та послідуєчих забавнок сусідів на осиротілу Галицьку Русь. В захоплюючій формі, з артистичним лаконізмом, словом дзвінким, як кимвал, і ароматним, як хартія старого літопису, — учена поетка розгортає одну по одній повні

драматичної сили й надзвичайно краси картини сивої минувшини з таким майстерством, ніби сама живе в ній. І не диво, що та глибока давнина стає живою в уяві читача, так положеного мистецтвом авторки, що він не може відірватися від цього першорядного твору, поки не перегорне останньої картки. Блискучі, мов з філіграні виплетені образи; несподівані, глибокі метафори, каскад самоцвітів-афоризмів прикрашають повість від початку до кінця, не лишаючи найменшого порожнього місця, не даючи жадного рядка чи слова, котре можна було б виняти чи переставити, не порушивши чарівної архітектури твору, немов вигантованого щирим золотом народньої словесности.

Пригадуючи чітсь слова, що рік 1925 відзначив українське письменство «перлиною нашої мемуаристики» — спогадами Є. Чикаленка, треба сказати, що рік 1928-й одмічено «Ізмарадом нашої історичної повісти» — твором К. Грiневичевої, кожна сливе сторінка якого може претендувати на місце в хрестоматії.

Не можна, не будучи філологом та істориком данної доби, говорити про всі сторони цього внятного твору. Це мусять зробити й не раз спробують зробити наші спеціалісти. Ми ж хочемо тільки в поточній пресі відзначити цей прояв блискучого талану та глибокої ерудиції, на які так небогата ще наша літературна нива. Хочемо лише звернути увагу amatorів рідного слова на неочінене придбання, що стане пихою нашого красивого письменства на далеке майбутнє. І — може бути — саме тільки в тім майбутнім знайде воно свою повну оцінку, бо... тяжко сказати, чи маємо ми нині подостатком настільки підготовленого, настільки інтелектуально розвиненого читача, котрий би відчув увесь аромат цієї тонкомистельської праці, що amatorам дасть найвищу духову насладу.

Відповідно до змісту й упрова книги не вимагає бажати ліпшого. М. Бутович виявив великий смак в мистецькій обкладинці. А доб-

рай папір, чітний, красний друк, брак коректурних помилок, графічна ех-libris на картці з присвятою — роблять честь видавництву, що має повне право пишатися таким небуденним виданням, яке дуже й дуже печасто здибується по вітринах українських книгарень.

Отж, повторимо, ще раз: хто вміє знаходити насолоду в прекрасній книзі — хай поспішить собі самому зробити високоцінний подарунок!.. В. К. С.

— Стінний Календарь на 1929 рік. Видання Укр. Видавничого фонду у Празі. Ціна 5 кор. чеських.

Виданий календарь робить добре вражіння зовнішньою художністю; він прикрашений малюнком пон. графіка Нарбуга — ілюстрація до «Енеїди». Зміст самого

календаря, доповнений коротким історичним календарем з головніших подій української історії, так само зложений акуратно і з смаком. І. З.

Лист до Редакції

Нас просять умістити наступного листа:

«Приношу сердечну подяку членам Української Громади та Військового Товариства м. Ліону за грошеву допомогу в сумі 289 фр. 25 с., завдячуючи якій для мене знайшлося місце в санаторії для сухотників в м. Перрон.

Ще раз моє українське шире дякую

Леопід Купш'єр (- -)
Hospices du Perron
Pierre Benite
Giraud Sud lit Nr 4

Повідомлення ч. 7.

Комітету для вшанування пам'яті Симона Петлюри в Парижі за час з 1 Червня 1927 р. до 31 Грудня 1928 року.

Поступили до Комітету такі пожертви:

85.	Від Громади в Оден де Тіші	761 фр.	45 сан.
86.	» » » Шато де ла Форс де Саон	192 фр.	
87.	» Українців в Ла Бока через п. Вонарху.....	70 фр.	
88.	» Громади в Омекурі	145 фр.	
89.	» » Сег-Обані через п. Гулю	72 фр.	
90.	» Українців в Вердені через п. Маслюка ...	70 фр.	
91.	» Українців в Бізерті через п. Топчаєва	50 фр.	
92.	» п. Козачка	5 фр.	
93.	» п. Половика	45 фр.	
94.	» п. Соляника	15 фр.	
95.	» п. п. Соляника, Грива та Федорова	30 фр.	
96.	» п. Мусієнка	165 фр.	
97.	» п. Десятівського	9 фр.	
98.	» п. Прядки	15 фр.	
99.	» п. Оборського	94 фр.	70 сан.
100.	» п.-о. Гречишкина	16 фр.	30 сан.
101.	» п. п. Пухальського та Пономаренка	12 фр.	
102.	» п. Василюва П.	13 фр.	55 сан.
103.	» п. Окатого	85 фр.	
104.	» п. Бакуменка	25 фр.	
105.	» Комітету вшанування пам'яті С. Петлюри в Румунії	3900 фр.	

106.	»	Комітету вшанування пам'яті С. Петлюри в Подєбрадах	9564 фр. 22 сан.
107.	»	Міжорганізаційного Комітету вшанування пам'яті С. Петлюри в Празі	4000 кор. чеськ.
108.	»	Громади в Люксембурзі	300 бельг. фрн.
109.	»	п. Тирси Петрівського	10 пезо арген.
110.	»	Гуртка укр. студенток через пані Кобиську	50 кор. чеськ.
111.	»	невідомого з Відня	12 доларів
112.	»	Т-ва Ів. Франка через п. Ковтуна (Н'ю-Йорк)	10 доларів
113.	»	Т-ва Поморян » » »	25 доларів
114.	»	невідомих жертводавців з Н'ю-Йорку	90 доларів

Разом — 15.344 фр. фр. 22 ст.; 137 доларів; 4.050 кор. чеськ.; 10 пезо аргент.; 300 бельг. фр.
 За весь час поступило — 33.641 фр. фр. 07 ст.; 460 доларів; 12.470 кор. чес.; 10 пезо аргент.; 565 белг. фр.; 1.830 болг. левів; 30 польськ. злотих.

Голова Комітету: О. Удовиченко (—).
 Секретар: Е. Мешковська (—).
 Секретар: М. Шульгин (—).

Зміст

Париж, неділя, 10 лютого 1929 року — ст. 1. — А. Я. Свєрідна криза комуністичної партії — ст. 3. — М. Ковальський. Сорок ступнів — ст. 6. — Х. Факти й цифри. I. — ст. 10. — Л. Пам'яті О. М. Чуба — ст. 12. — O b s e r v a t o r. З міжнародного життя — ст. 13. — З преси — ст. 16. — З широкого світу — ст. 18. — Хроніка. — З Великої України — ст. 21. — З укр. життя — ст. 24. — Газетні звістки — ст. 25. — З життя укр. еміграції. У Франції — ст. 25. — У Чехії — ст. 26. — В. Німеччині — ст. 28. — Бібліографія — ст. 28.

Президія Громади Старшин вітає старшин і козаків із святом 9-ої річниці (8. II. 1920—8. II. 1929) існування 6-ої Січової Стрілецької Дивізії.

Потрібується служниця-українка, яка розуміє француз. мову, до української родини на ферму.

Потрібується робітник з жінкою для праці на фермі по кріліководству. Ферма недалеко від Парижа.

Потрібується група робітників (3 чоловіки) і одна жінка на українську ферму на півдні Франції. Від робітників вимагається хоч трохи знати французьку мову.

За справками звертатися до Відділу Опікування при Місії УНР.
 42, Rue Denfert Rochereau, Paris 5-e.

Д-р мед. Ол. Білоус

Хвороби внутрішні і дитячі. Франко-Руський
Інститут д-ра Мортіні

52, Rue de VIGNES. Paris 16. (métro Muette)

tel. Auteuil 29-66.

Прийом: вівт., п'ятниця 10-12 год., четв. 4-6 год., а також sur rendez-vous. — Адреса вдома: 20, Rue Bellini, Paris 16. Tel.: Passy 38-34.

Переплачуйте «Жіночу Долю»

Звертаємо увагу наших шановних читачок і читачів, що для українського жіноцтва вже п'ятий рік виходить в Коломиї ілюстрований двотижневик «Жіноча Доля», що містить багато цікавих і оповідань, віршів, багато вістей з організацій жіночих, дописи про життя в краю й за морем, з окрема в кожному числі цікавий Американсько-Канадійський відділ, статті на різні теми, цікаві для кожного читача.

Передплата на рік лише 10 зл., піврік 5 зл., чвертьрік 2.50 зл. Для заграниці 2 долари. Крім того видавництво ще видало жіночий Альманах «НАША КНИГА» з календарем на 1929 рік в 15 аркушів друку. Багато цікавих статей і ілюстрацій. Ціна з пересилкою 3.60 зл., для заграниці 0,60 дол. Адреса: Коломия, ул. Нова ч. 1. — Коюмуґа, ul. Nowa L. 1 East Galicia, Poland, Europa.

Книгарня «ТРИЗУБ»

Одержала велику партію календарів

„ Д Н І П Р О „

на 1929 рік

Ціна 12 фр. з пересилкою.

ТРИЗУБ

тиншевик політики, культури, громадського життя та мистецтва, заснований Вяч. Прокоповичем, виходить в 1929 році по старому що-неділі в Парижі при участі тих самих співробітників.

Нові умови переплати на 1929 рік.

У Франції на рік — 80 фр., на півроку — 40 фр., на три місяці — 20 фр., на один місяць — 8 фр., окреме число — 2 фр.

	1 рік.	½ року	3 місяці	1 місяць	окрема число
ЧЕХІЯ	80 к. ч.	40 к. ч.	20 к. ч.	10 к. ч.	3 к. ч.
ПОЛЬЩА	25 зл.	15 зл.	8 зл.	3 зл.	1 зл.
РУМУНІЯ	500 леїв	300 л.	150 л.	50 л.	20 л.
НІМЕЧЧИНА	12 мар.	6 м.	3 м.	2 м.	0,50 м.
СПОЛ. ШТАТИ П. А. . .	3 дол.	1,5 д.	1 д.	0,40 д.	0,10 д.
КАНАДА	3 дол.	1,5 д.	1 д.	0,40 д.	0,10 д.

У Парижі набувати в книгарні В. Поволоцького, 13 rue Bonaparte, Paris VI.

За кордоном журнал передплачувати й набувати можна у представників «Тризуба»: 1) В Канаді — W. Sikewich, 512 Bannermann av-Winnipeg, Man. 2) В Румунії — Dm. Herodot, Strada Delea Veche, 45. Bucarest. 3) В Чехословаччині — П р а г а : F. Slodecky, Horni Cernosice u Prahy, Villa Krotochvil. П о д е б р а д и — у п. Ліневича. Pension Domovica, c. 1. P o -debrady. 4) В Польщі — J. Lipowiecki, Podwale 16, m. 15. W a r s z a w a для грошових переказів — пошт. рахунок 13.435 Warszawa, Jan Lipowiecki. 5) В Спол. Штатах у «Surma Book», 103, Av. A, New York, N. I., U. S. A.

КНИГАРНЯ „ТРИЗУБ“

одержала на складі стінні відривні календарі на 1929 рік, видання Українського Громадського Видавничого Фонду у Празі. Ціна з пересилкою 5 фр. 50 с.

Редакція і адміністрація: 42, rue Denfert-Rochereau, Paris V.

Поштова адреса: «Le Trident» («Tryzoub»). Boite post. № 15. Paris XIII.

Педагоге — Комітет.

Адміністратор: Іл. Косенко.

Le Gérant: M-me Perdrizet.